

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 9322/2025
08.04.2026. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранке Дражић, председника већа, Марине Милановић и Весне Мاستиловић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Гордана Вујичић, адвокат из ..., против туженог „Принцип-Прес“ д.о.о. Предузеће за услуге у издаваштву, маркетингу и пропаганду, са седиштем у Београду, чији је пуномоћник Предраг Савић, адвокат из ..., са умешачем на страни туженог Српска православна црква - Патријаршија српска, са седиштем у Београду, чији је пуномоћник Бојан Станојловић, адвокат из ..., ради заштите ауторског права и накнаде штете, одлучујући о ревизијама туженог и умешача на страни туженог изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж4 102/24 од 20.11.2024. године, у седници одржаној 08.04.2026. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ, као неосноване, ревизије туженог и умешача на страни туженог изјављене против пресуде Апелационог суда у у Београду Гж4 102/24 од 20.11.2024. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П4 83/2023 од 23.11.2023. године, ставом првим изреке, утврђено је да је тужени извршио повреду ауторских права тужиоца, тако што је јавно саопштио у непотпуној форми и без навођења имена тужиоца као аутора, 11 ауторских фотографија тужиоца у оквиру издања: Православни подсетник 2013, Православни планер 2013, Православни зидни подсетник 2013, као и у рекламне сврхе у електронском виду на сајту „Туристички информатор Србије“ www.turistinfosrbija.com и часопису „Српска национална ревија“ под називима: „Патријарх Павле у Пећкој Патријаршији“, „Патријарх Павле у црвеном салону“, „Патријарх Павле у Патријаршијској капели“, „Патријарх Павле у молитви у Вождовачкој цркви“, „Патријарх Павле у молитви у Цркви цара Константина и царице Јелене“, „Патријарх Павле у разговору са вероучитељима“, „Патријарх Павле председава Светим Архијерејским сабором“, „Патријарх Павле на освећењу цркве на Пашином брду“, „Патријарх Павле у Трону“ и „Патријарх Павле на Врачарском платоу“. Ставом другим изреке, забрањено је туженом да убудуће на исти или сличан начин повређују ауторска имовинска и морална права тужиоца. Ставовима трећим и

петим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде имовинске штете због повреде ауторског права и на име накнаде неимовинске штете због због саопштавања у непотпуној форми и без навођења имена тужиоца, исплати одређене новчане износе за сваку појединачну фотографију, са законском затезном каматом од пресуђења до исплате. Ставовима четвртим и шестим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев да се обавезе тужени да тужиоцу на име накнаде имовинске штете због повреде ауторског права и на име накнаде неимовинске штете због саопштавања у непотпуној форми и без навођења имена тужиоца исплати одређене новчане износе за сваку појединачну фотографију преко досуђених до тражених износа, са законском затезном каматом од пресуђења до исплате. Ставом седмим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде трошкова парничног поступка исплати 727.658,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом осмим изреке, одбијен је предлог тужиоца за ослобађање од плаћања трошкова судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж4 102/24 од 20.11.2024. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе парничних странака и умешача на страни туженог и првостепена пресуда потврђена у ставовима првом, другом, трећем, петом и осмом изреке. Ставовима другим и трећим изреке, првостепена пресуда је делимично преиначена у ставовима четвртом и шестом изреке, тако што је обавезан тужени да тужиоцу на име накнаде имовинске штете због повреде ауторског права и на име накнаде неимовинске штете због саопштавања дела без навођења имена тужиоца као аутора и у непотпуној форми, поред износа досуђених ставовима трећим и петим изреке, исплати још појединачно одређене износе за сваку од наведених фотографија, док је у преосталом делу жалба тужиоца одбијена као неоснована и првостепена пресуда потврђена у ставовима четвртом и шестом изреке. Ставом четвртим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу седмом изреке, тако што је обавезан тужени да тужиоцу на име накнаде трошкова првостепеног поступка исплати 1.157.814,76 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом петим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде трошкова другостепеног поступка исплати 33.750,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени и умешач на страни туженог су благовремено изјавили ревизије, из свих законских разлога.

Тужилац је доставио одговоре на ревизије.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/2011....10/2023, у даљем тексту: ЗПП), Врховни суд је оценио да ревизије туженог и умешача на страни туженог нису основане.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом нису учињене ни друге битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. ст. 1. и 2. ЗПП, због којих се ревизија може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у периоду од септембра 2004. године до маја 2007. године био уредник фотографије у листу „Православље“, чији је издавач Информативно-издавачка установа Српске православне цркве (СПЦ). Опис његовог посла је подразумевао обезбеђивање фотографија за све чланове установе и за

информативну службу, са назнаком да је радно време „повремено“, односно хонорарно, за месечну накнаду од 250 евра, што је подразумевало редовно фотографисање свих догађаја битних за живот СПЦ, обраду фотографија у фотошопу као припрему за прелом, одлазак на терен по инструкцијама главног и одговорног, као и оперативног уредника и обезбеђивање свих фотографија за број по инструкцијама уредника. Између тужиоца и Информативно-издавачке установе СПЦ формално није био закључен уговор о раду, већ је тужилац добио накнаду за свој рад. Тужилац је као уредник фотографије листа "Православље" имао ексклузивитет и привилегију да прати како јавни тако и световни живот и рад Патријарха Павла и да буде у ситуацији и простору да може да сачини фотографије на којима се налази лик Патријарха Павла, што даје посебност њиховом настанку. Од стране листа „Православље“ тужиоцу је уступљена фотоопрема са којом је обављао радне задатке. Одлуком Светог Архијерејског синода СПЦ 09.05.2007. године тужилац је закључно са 31.05.2007. године разрешен дужности уредника фотографије листа „Православље“ и одлучено да тужилац врати све оно што је у власништву Информативно-издавачке установе СПЦ. Тужени је имао вишегодишњу сарадњу са СПЦ и као издавач је штампао Православни подсетник 2013, Православни планер 2013 и Православни зидни подсетник 2013, у којим издањима је објављено 11 фотографија са ликом Патријарха Павла, које је сачинио тужилац у време док је обављао функцију уредника фотографије листа „Православље“. Тужени је издавач Српске националне ревије бр. 35/12, у којој је као рекламни материјал означен Православни зидни подсетник 2013, са три фотографије „Патријарха Павла у Пећкој патријаршији“. На сајту www.turistinfosrbija.com, као рекламни материјал налази се зидни Православни подсетник 2013, Православни планер 2013 и Православни подсетник 2013, са три фотографије „Патријарха Павла у Пећкој патријаршији“, а оснивач овог медија је тужени. Оценом налаза и мишљења вештака примењених и ликовних уметности за област ауторског права Лепосаве Милошевић Сибиновић, утврђено је да је тужилац аутор предметних фотографија, да објављивањем истих у Православном подсетнику 2013, Православном планеру 2013 и Православном зидном подсетнику од 2013. године, фотографија „Патријарх Павле у Пећкој патријаршији“ кропована (одсецањем оригиналне површине снимка), фрајштедована (одсецањем комплетне позадине и објављивањем на плавој или браон позадини) и уншарпована (преоштравањем фотографије у фотошопу), док је на свим осталим фотографијама интегритет дела нарушен кроповањем (сечењем/скраћивањем). Фотографија „Патријарх Павле у Пећкој патријаршији“ саопштена је на насловним странама Православног подсетника 2013 (тираж 5.000 примерака, формат 20x21cm), Православног зидног подсетника 2013 (тираж 2.000 примерака, формат 31x31,5cm) и Православног планера 2013 (тираж 5.000 примерака, формат 9,5x10cm), као и по једном на целим странама унутар Православног подсетника 2013 и Православног зидног подсетника 2013. Такође је саопштена у рекламне сврхе ради продаје претходно наведене три публикације туженог (приказом њихових насловних страна на којима је та фотографија) у електронском облику на сајту „Туристички информатор Србије“ (период 1 година) као и на ¼ треће стране часописа „Српска национална ревија“ бр. 35/12. Фотографије „Патријарх Павле у молитви у Вождовачкој цркви“ и „Патријарх Павле у разговору са вероучитељима“ саопштене су на целој страни Православног подсетника 2013, као и на половини странице унутар Православног зидног подсетника 2013. Фотографије „Патријарх Павле у црквеном салону“, „Патријарх Павле у Патријаршијској капели“, „Патријарх Павле у молитви у Цркви цара Константина и царице Јелене“, „Патријарх Павле председава Светим Архијеријским сабором“, „Патријарх Павле на освећењу цркве на Пашином брду“, „Патријарх Павле у Трону“ и „Патријарх Павле на Врачарском платоу“, саопштене су свака на ¼ стране и уз текст,

а унутар Православног подсетника 2013. На фотографијама које су објављене у Православном подсетнику 2013, Православном планеру 2013 и Православном зидном подсетнику 2013 се не налази назначено име тужиоца, и тужени их је објавио без сагласности тужиоца. Правноснажном пресудом Првог основног суда у Београду К 144/14 од 17.05.2016. године тужилац је ослобођен оптужбе да је извршио продужено кривично дело неовлашћено искоришћавање ауторског дела или предмета сродног права, у стицају са продуженим кривичним делом фалсификовање исправе. По потврди Светог Архијерејског синода СПЦ од 19.11.2013. године, Фондација „Патријарх Павле“, чији је оснивач Свети Архијерејски синод, а која делује у оквиру правног лица СПЦ-Патријаршија српска, је носилац свих ауторских права на делима блаженопочившег Патријарха српског Павла, и да се све фотографије блаженопочившег Патријарха српског Павла без обзира ко их је начинио, издао или објавио, рачунајући и кроз рад Информативно-издавачке делатности СПЦ, сматрају службеним материјалом СПЦ у оквиру њене јавне функције и да се као такве не сматрају ауторским делом, као и да сва имовинска права на таквим фотографијама има искључиво СПЦ - Патријаршија српска. Сматра се недостојним свако искоришћавање ауторског дела такве фотографије уколико за исто није обезбеђена изричита писана сагласност блаженопочившег Патријарха Павла, односно по његовој смрти СПЦ-Патријаршије српске за његово фотографисање, односно за јавно објављивање фотографије и њено умножавање. У свим случајевима недостојност искоришћавања ауторског дела од стране аутора Патријарха Павла, СПЦ -Патријаршија српска и организациони делови Информативно-издавачке делатности СПЦ имају право да бележе и умножавају фотографије, као и да стављају у промет оригинале и оригиналне примерке таквих фотографија Патријарха Павла без икакве дозволе несавесних аутора. Према члану 9. Уредбе о ауторским правима Српске православне цркве, као и патријарха и митрополита/епископа Српске православне цркве („Службени лист Српске православне цркве" број 06 из јуна 2014. године), ауторска дела-фотографије на којима се налази патријарх српски и митрополит/епископске СПЦ, се сматрају службеним материјалом СПЦ у оквиру њене јавне функције и као такве се не сматрају ауторским делом фотографије патријарха српских и митрополита/епископа СПЦ, без обзира на то ко је фотографије сачинио, издао и објавио, рачунајући и кроз информативно-издавачку делатност СПЦ. Сва имовинска права са таквим фотографијама имају искључиво само патријарси српски и митрополити СПЦ који се на тим фотографијама налазе, а уколико они нису живи сва имовинска права на њима имају њихови правни следбеници, односно СПЦ-Патријаршија српска за упокојене патријархе српске, који се на тим фотографијама налазе. Уколико се на фотографијама налазе упокојени патријарси српски, односно упокојени митрополити/епископи СПЦ, изричито писану сагласност за јавно објављивање, умножавање њихових фотографија дају њихови правни следбеници, односно СПЦ- Патријаршија српска за упокојене патријархе српске. Закључком Уставног суда Уо 425/14 од 30.03.2016. године одбачена је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости наведе Уредбе.

На овако утврђено чињенично стање, правилно нижестепени судови применили материјално право из одредби Закона о ауторском и сродним правима, Устава Републике Србије, Закона о црквама и верским заједницама и Закона о облигационим односима и након оцене неоснованости истакнутог приговора недостатка пасивне легитимације на страни туженог, оценили да је тужбени захтев за заштиту ауторског права основан и да тужиоцу припада право на новчану накнаду имовинске и неимовинске штете која му је побијаном одлуком правилно досуђена.

Ревизијама туженог и умешача на страни туженог се неосновано указује на погрешну примену материјалног права. У конкретном случају нема места примени одредби Уредбе о ауторским правима Српске православне цркве, као и патријарха и митрополита/епископа Српске православне цркве („Службени лист Српске православне цркве" број 6/2014), јер се код заштите ауторских права имају применити одредбе Закона о ауторским и сродним правима.

Законом о ауторском и сродним правима („Службени гласник РС“, бр. 104/2009...66/2019) прописано је да је ауторско дело оригинална духовна творевина аутора, изражена у одређеној форми, без обзира на његову уметничку, научну или другу вредност, његову намену, величину, садржину и начин испољавања, као и допуштеност јавног саопштавања његове садржине, као и да се ауторским делом сматра, нарочито фотографија (члан 2 став 1. и став 2. тачка 9.). Аутор има поред осталих права, искључиво морално право да његово име, псеудоним или знак буду назначени на сваком примерку дела, односно наведени приликом сваког јавног саопштавања дела, изузев ако је то, с обзиром на конкретни облик јавног саопштавања дела, технички немогуће или нецелисходно (члан 15.) и да штити интегритет свог дела супротстављањем изменама свог дела од стране неовлашћених лица и супротстављањем јавном саопштавању свог дела у измењеној или непотпуној форми, водећи рачуна о конкретном техничком облику саопштавања дела и доброј пословној пракси, те да даје дозволу за прераду свог дела (члан 17.); као и искључиво имовинско право на економско искоришћавање свог дела као и на дело настало прерадом његовог дела, а за свако искоришћавање ауторског дела од стране другог лица аутору припада накнада, ако законом или уговором није другачије одређено (члан 19.). Аутор има искључиво право да другоме забрани или дозволи јавно саопштавање дела, укључујући чињење дела доступним јавности жичним или бежичним путем на начин који омогућује појединцу индивидуални приступ делу са места и у време које он одабере (члан 30.). Повреду ауторског права представља неовлашћено вршење било које радње која је обухваћена искључивим правима носиоца ауторског или сродног права, неплаћање накнаде прописане овим законом или уговором, као и неизвршавање других обавеза према носиоцу ауторског или сродног права, прописаних овим законом (члан 204). Носилац ауторског права, може тужбом да захтева нарочито: утврђење повреде права; престанак повреде права као и накнаду имовинске штете (члан 205 став 1. тачка 1. и 5.) и има право на тужбу за накнаду неимовинске штете због повреде својих моралних права (члан 205 став 2).

У конкретном случају, тужени је неовлашћено - без дозволе тужиоца, као аутора предметних 11 фотографија и без плаћања ауторске накнаде, јавно саопштио предметне фотографије у својим публикацијама, Православни подсетник 2013, Православни планер 2013 и Православни зидни подсетник 2013, у електронском виду на сајту „Туристички информатор Србије“ www.turistinfosrbija.com и часопису „Српска национална ревија“ у непотпуној и измењеној форми (кроповањем-одсецањем /скраћивањем оригиналне површине снимка, фрајштедовањем-одсецањем комплетне позадине и објављивањем на плавој или браон позадини и уншарповањем-преоштравањем фотографије у фотошопу) и без означавања имена тужиоца као аутора, на који начин је повредио имовинска и морална права тужиоца заштићена Законом о ауторском и сродним правима, услед чега му и по оцени Врховног суда припада право на новчану накнаду имовинске и неимовинске штете, а туженом забрањено да убудуће на исти или сличан начин повређују ауторска имовинска и морална права тужиоца.

Супротно наводима ревизија, правилно је утврђено да је тужилац аутор предметних фотографија и да исте представљају његово ауторско дело, а не службени материјал умешача на страни туженог, који се у смислу члана 6. став 2. ЗАСП не сматра ауторским делом. Ово због тога што Српска православна црква - Патријаршија (српска) није државни орган, нити орган који обавља јавну функцију, већ субјект верске слободе са стеченим правним субјективитетом, која је одвојена и независна од државе.

Тужилац, као аутор предметних фотографија има право на економско искоришћавање свог дела, па му, у складу са чланом 19. став 2. ЗАСП, за свако искоришћавање ауторског дела од стране другог лица припада накнада. Како је тужени неовлашћено јавно саопштавао ауторска дела тужиоца, без плаћања ауторске накнаде, то је побијаном пресудом правилно тужени обавезан да тужиоцу накнади имовинску штету у износима које је по оцени Врховног суда правилно одмерио другостепени суд у складу са прегледом минималних цена фотографија УЛПУДУС-а 2017/2018, што представља објективан и адекватан метод утврђивања висине новчане накнаде због повреде ауторског права и сагласно чл. 155., 185., 189. и 190. Закона о облигационим односима, у вези члана 214а став 2. ЗАСП.

Правилно је другостепени суд одмерио и висину неимовинске штете због повреде права на назначење имена тужиоца и повреде права на заштиту интегритета дела односно саопштавања ауторског дела тужиоца у непотпуној и у измењеној форми. Приликом одлучивања о висини правичне накнаде, другостепени суд је одлучио уз адекватну оцену значаја повређеног добра и циља коме накнада служи, водећи рачуна и да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом, правилном применом члана 200. Закона о облигационим односима.

У ревизијама туженог и умешача на страни туженог се понављају наводи истакнути у жалбама против првостепене пресуде. Другостепени суд је у образложењу побијане пресуде оценио све жалбене наводе који су били од значаја за правилну одлуку о изјављеним жалбама и за своју одлуку је дао довољне и јасне разлоге, које у свему као правилне прихвата и овај суд.

Из наведених разлога применом члана 414. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Тужиоцу не припада право на накнаду трошкова ревизијског поступка, јер састав одговора на ревизије није била потребна радња за одлучивање у ревизијском поступку, па је применом члана 165. ЗПП одлучено као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Бранка Дражић,с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**